

Argumentář

Sněmovní tisk č. 1091 – zdravotní pojištění dětí cizinců

Proč je to potřeba:

- Veřejné ani komerční pojištění rodičů-migrantů nezahrnuje zdravotní péči i o jejich děti. Zaměstnaní cizinci mají veřejné pojištění, jejich děti nemají.
- Vstup dětí cizinců s **dlouhodobým pobytem** do veřejného zdravotního pojištění
- Podmínka dlouhodobého pobytu – **děti narozené na území rodičům s dlouhodobým či trvalým, pobytem, děti, které se s rodiči sloučí**. Dlouhodobý pobyt nejčastěji dítě může získat až po 12 měsících pobytu rodiče, tedy nejedná se o turisty či děti, které tu skutečně nežijí;
- **Rodiče budou hradit pojistné** za tyto děti v porovnání s občany, kdy to platí stát; **Změna je vůči státnímu rozpočtu neutrální, pojištění platí rodiče.**
- **Pokud pobyt skončí rodiči, končí pobyt i dětem** – osoby navázané na toho rodiče;
- Právní úprava dopadá zhruba na 6000 - 8000 dětí cizinců, celkový počet pojištěných cizinců v komerčním zdravotním pojištění je 60 000 – 80 000 (přesné údaje by měl mít CAP)
- Zákon říká, že cizinec je povinen plnit účel pobytu na území, musí tu po většinu času pobývat. Tzv. léčebná turistika není rizikem, když je veřejné pojištění navázané na dlouhodobý pobyt. Ve většině zemí EU mají děti cizinci vstup do veřejného pojištění.

Proč je to problematické:

- Veřejné ani komerční pojištění rodičů-cizinců nezahrnuje zdravotní péči i o jejich děti.
- **Překážka pro cizince včetně vysoce kvalifikovaných, výzkumníky** - nedostatečná lékařská péče pro děti je důvodem pro odchod expertů ze zemí mimo EU, či rovnou volí jinou cílovou zemi.
- **Administrativní komplikace:** Nejistota, zda komerční pojišťovna zdravotní péči proplatí a v jakém rozsahu, což způsobuje administrativní komplikace jak pro pacienta, tak pro zdravotnické zařízení a negativně ovlivňuje vztah a komunikaci mezi pacientem a zdravotníkem.
- **Zdravotnickým zařízením vznikají dluhy**, protože péči dětem poskytnout často musí, ale **pojišťovny ji odmítnou platit**. Dluhy jsou vymáhány na rodičích, kteří ale splnili zákonnou povinnost a jednali v dobré víře, kdy dítě pojistili. Nemají žádné nástroje, jak situaci předejít.
- Komerční pojištění má finanční **limity** úhrady zdravotních služeb;
- **Nenárokovost:** i když toto pojištění je pro cizince povinné, není nárokové. Komerční pojišťovna tedy může „nevýhodného“ klienta **odmítnout** nebo kdykoliv **bez uvedení důvodu smlouvu vypovědět**;
- **Výluky**, včetně tzv. **pre-existing conditions**, tj. situací vylučujících úhradu za léčbu onemocnění, jehož příznaky či příčiny nastaly před uzavřením pojištění ("za pojistnou

událost se nepovažují události, jejichž příčina nebo příznaky nastaly mimo dobu trvání pojištění nebo mimo sjednané místo pojištění”).

- **Rozpor s mezinárodními závazky** - tato situace je opakovaně kritizována ze strany mezinárodních institucí a organizací pro porušení základních práv dětí.

Nepravdy, které zazněly během 3. čtení novely zákona o pobytu cizinců v Poslanecké sněmovně:

- **Miloslav Janulík (ANO)** *k pozměňovacímu návrh č. 8299, který zavádí monopol Pojišťovny VZP na 5 let: „(...) Můžu říct, že ani Česká národní banka s tím nemá zásadní problém.“*

FAKT: Stanovisko ČNB k pozměňovacímu návrhu č. 8299 uvádí, že návrh je v rozporu se zásadou jednotného evropského povolení pro pojišťovny, a tedy **v rozporu s evropskou legislativou**; zakládá **nerovné postavení pojišťoven v oblasti hospodářské soutěže** tím, že dochází k povinnému navázání komerčních pojišťoven na zdravotní pojišťovny. ČNB dále upozorňuje na to, že výhradní postavení Pojišťovny VZP by mohlo vést ke **zvýšení ceny pojištění** a zároveň **omezuje právo cizinců na volbu pojistitele**. Poskytování komerčního pojištění pouze jedním subjektem dále představuje **zvýšené riziko selhání celého systému zdravotního pojištění cizinců v případě, kdy by preferovaná pojišťovna čelila nepříznivé finanční situaci**. ČNB dále **kritizuje plánovanou účinnost zákona** (2. 8. 2021), stejně tak **nedostatečnou hloubku analýzy a argumentace**.

- **Jan Birke (ČSSD):** *„Ale znova říkám - když se mě zeptá občan České republiky, který řádně platí zdravotní pojištění a říká: Jaký je rozdíl mezi mnou a tím Mongolem? A já mu musím bohužel říci, že vlastně žádný, protože všichni máme nějaká práva na to, abychom dostali ošetření.“*

FAKT: Rozdíl mezi občanem ČR a cizincem z Mongolska, který tu pracuje, co se týče přístupu ke zdravotní péči žádný není. Stejně tak jako za občana ČR, tak za občana Mongolska pracujícího na území ČR odvádí příspěvky na sociální a zdravotní pojištění český zaměstnavatel. Z tohoto důvodu mají oba stejná práva k přístupu ke zdravotní péči.

- **Jan Birke (ČSSD):** *„(...) a já budu mluvit o jednom národu, který zásadně odmítá se jakýmkoliv způsobem - nejenom naučit svoje děti, aby chodily do školy - jsou to Mongolové, kteří přijdou k lékaři, naučili se jedno jediné slovo a to je mast.“*

FAKT: Ke konci roku 2019 žilo na českém území 9 844 občanů Mongolska, z nichž 5 196 mělo trvalý pobyt¹. K získání trvalého pobytu je potřeba složit zkoušku z českého jazyka na úrovni A1, což vylučuje situaci, že by jedinec mongolské národnosti nebyl schopen u lékaře říct více než jedno slovo. Stejně tak v Mongolsku, tak v České republice existuje povinná školní docházka (v Mongolsku sedmiletá)². Pro Mongoly je osvojení českého jazyka obtížnější než např. pro slovanské národy, proto je potřeba větší podpory státu a zaměstnavatele co se týče

¹ https://www.czso.cz/documents/11292/27914491/1912_c01t02.pdf/f0ca7aff-01f8-4477-be7b-1271002870b9?version=1.0

² https://www.inkluzivniskola.cz/sites/default/files/uploaded/mongolsko_dbkvs.pdf

výuky českého jazyka, ale i seznámení s českými realitami, kulturou a jejich právy a povinnostmi.

- **Bohuslav Svoboda (ODS):** „Ti, co se nechtějí pojistit, se nepojistí, protože je k tomu tento stát nedonutí. Měl by pracovat na tom, aby se pojistit museli a bez pojistky u nás nemohli být.“

FAKT: Cizinci jsou povinni mít uhrazené zdravotní pojištění při vstupu i pobytu na území ČR, bez něj pobyt neobdrží. Doklad o zdravotním pojištění je od nich vyžadován pro převzetí pobytu/víza, žádosti o prodloužení pobytu, nebo při pobytové kontrole. Ačkoliv mají cizinci povinnost zařídit si zde zdravotní pojištění, komerční pojišťovny nemají povinnost cizince pojistit.

- **Jiří Běhounek (ČSSD):** „PVZP je dcera VZP a všechny zisky, které má, jdou zpět do VZP, to znamená do veřejného zdravotního pojištění“

FAKT: Dle výroční zprávy PVZP za rok 2019 PVZP navýšila ze zisku kapitál a dali příspěvek do vlastního sociálního fondu, takže VZP žádný zisk neviděla.

- **David Kasal (ANO):** „Všichni cizinci, kteří nemají trvalý a dlouhodobý pobyt, musí být mimo systém zdravotního pojištění. Tak to je nastavené zákonem. Oni si nemůžou vybrat, ale je to navázáno na to, jestli mají dlouhodobou práci, aby byli navázáni na ty systémy. Tady nemůžeme nesystémově říct, že tam tedy dáme děti cizinců, když tady budou na dva měsíce. Jak to budete dělat?“

FAKT: Mimo veřejné zdravotní pojištění jsou postaveni i cizinci s dlouhodobým pobytem, pokud nepracují pro českého zaměstnavatele – tedy podnikatelé, děti cizinců s dlouhodobým pobytem, senioři nebo osoby které sem přišli za účelem sloučení s rodinou. Cizinci s trvalým pobytem přístup do systému veřejného pojištění mají.

- **Leo Luzar (KSČM):** „Ti cizinci sem přijíždějí hlavně pracovat. A vy říkáte, jak budou platit pojištění? Já se ptám: ti, co je sem pozvali, co je využívají na otrockou práci za minimální mzdu, ne-li ještě někdy hůře, ti by měli být ti, kteří za ně povinně budou platit. A jediný problém tady v této povinnosti platit, je, že vy jim musíte nyní nabídnout, kterou pojišťovnu by chtěli. A oni mnohdy nevědí. Neznají systém práva v České republice. A to je ten základní problém. Když bude jedna pojišťovna, ten zaměstnavatel, který využívá tu jejich otrockou práci, bude moc dobře vědět a už se nebude moci vymlouvat a bude muset je povinně pojistit. A tím se vyhneme těmto problémům v rámci pojištění.“

FAKT: Zaměstnavatelé mají již teď povinnost za cizince odvádět zdravotní pojištění, stejně tak jako za občana ČR. Zavedení jediné pojišťovny poskytující komerční pojištění pro cizince nijak nesouvisí s ochotou zaměstnavatelů odvádět za cizince úhrady na zdravotní pojištění, jelikož cizinci pracující pro českého zaměstnavatele jsou stejně jako občani ČR účastni veřejného zdravotního pojištění. To, že komerční pojištění cizinců bude moct nabízet pouze jedna pojišťovna, tak v žádném případě nevyřeší nekalé a vykořisťující praktiky zaměstnavatelů, jelikož tyto dvě věci spolu nemají nic společného.

- **Vlastimil Válek (TOP 09):** „Já jsem si ale udělal opravdu analýzu, fakt jsem se tím poměrně intenzivně zabýval, a kupodivu většina těch lidí, kteří nemají to pojištění, ani omylem nepřijeli do České republiky pracovat, a není to tak, jak popisovali předřečníci, ale opravdu jsou to lidé, kteří sem jedou čerpat zdravotní péči. Je to naprosto programově. Jejich pobyt na území České republiky je řádově ve dnech, není to pobyt řádově v měsících, a prostě ta situace je jiná. (...) Ty země sousedí s Evropskou unií, ti lidé, pokud jejich zdravotní stav je špatný, jsou ochotni udělat poměrně hodně, aby jeli za zdravím, a Česká republika nabízí špičkovou zdravotní péči a nabízí všeobecné zdravotní pojištění k té špičkové zdravotní péči. Proto sem ti lidé cestují.“

FAKT: Cizinci, kteří přijíždějí do České republiky ne za prací, ale jako turisté a zůstávají zde pár dní, nemají přístup do veřejného zdravotního pojištění. Aby se mohl cizinec mimo EU stát součástí veřejného zdravotního pojištění, musí zde buď pracovat pro českého zaměstnavatele nebo mít zde trvalý pobyt (který získá nejdříve po 5 letech pobytu).

Kontakt: Magda Faltová, faltova@migrace.com, tel:731584126